

Parlem?

La importància de la divulgació del paisatge

El paisatge és quelcom més que una instantània captivadora de muntanyes, boscos o valls d'intens color verd. El concepte de *paisatge* és molt més global i complex; segons el defineix el Conveni Europeu del Paisatge (2000), document de referència en aquest tema, fa referència a *una part del territori tal com la percep la població, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals o humans i de les seves interrelacions*. El text d'aquest conveni va ser promogut pel Consell d'Europa a final del segle XX com a instrument de resposta al procés de pèrdua de diversitat i bellesa que estaven experimentant els paisatges europeus, transformats a gran velocitat per un nombre cada cop més gran de pràctiques d'ordenació del territori, d'urbanisme, construcció d'infraestructures de transport, de turisme i oci, etc.

És precisament el component humà —i la dualitat societat/natura— el que sovint tenim tendència a oblidar o, si més no, no li donem valor. Tradicionalment, les activitats de comunicació i divulgació ambientals relacionades amb el paisatge han tingut en primer lloc un context de *foto fixa*, i d'altra banda, gairebé sempre han representat l'empremta de l'ésser humà (en el cas que s'hi fes referència) com a agent destructor.

Sobre el primer aspecte, per entendre correctament l'essència del paisatge, resulta necessari superar-ne la visió estàtica no real basada en una imatge idíl·lica de natura prístina no modificada. El paisatge canvia, fruit de la interrelació de factors biofísics (clima, etc.), però també per la dinàmica socioeconòmica del principal agent biològic de canvi que no és ni més ni menys que l'ésser humà.

És en aquest punt on cal posar l'accent per entendre la transcendència de l'*empremta humana* a la qual hem fet referència abans. Si bé és cert que en moltes ocasions s'han dut a terme intervencions desconsiderades en molts dels nostres paisatges, aquesta lectura de l'ésser humà com a modelador de paisatge és esbiaixada o, si més no, incompleta. Hi manca tota la vessant cultural, de coneixement tradicional, espiritual, que arrela en els aprofitaments de la terra i les activitats econòmiques com la ramaderia, l'agricultura o el treball al bosc, en el folklore i les tradicions. Formes de vida que no sempre han estat destructores, sinó que durant el pas del temps han donat lloc a paisatges culturals sostenibles amb valors que transcendeixen aspectes exclusivament ecològics.

El paisatge esdevé, doncs, un patrimoni socioambiental que cal valorar i divulgar, amb l'objectiu final de conservar-lo, a partir de l'explicació dels seus elements —tant naturals com antropogènics— i la interpretació dels seus canvis i de les causes i conseqüències que se n'han derivat.

En aquesta tasca de divulgació i valorització del paisatge, les activitats de sensibilització i comunicació ambientals resulten clau. Per aquest motiu, el Departament de Medi Ambient, a través del Centre Andorra Sostenible, va proposar la creació d'un recurs pedagògic de caire itinerant sobre aquesta temàtica: l'exposició *L'Andorra dels paisatges*. Aquesta mostra té per objectiu sensibilitzar el conjunt de la societat envers els valors del paisatge i la riquesa i diversitat que presenta a Andorra, i alhora vol fer reflexionar sobre els canvis que s'hi originen i sobre com contribuir a conservar-lo.

L'exposició pren especial rellevància durant aquest any 2013 per dos motius. La mostra s'emmarca dins dels actes de celebració de la presidència andorrana del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, com a activitat de comunicació i educació ambientals, al temps que, just uns dies després, concretament el proper 1 de juliol, es commemorarà el primer aniversari de l'entrada en vigor a Andorra del Conveni Europeu del Paisatge.

En aquest sentit, l'acollida de *L'Andorra dels paisatges* entre els dies 22 d'abril i 17 de maig a la Universitat d'Andorra suposa un gran valor afegit a la mostra. De fet, la Universitat, com a centre neuràlgic del coneixement i l'educació, esdevé un entorn immillorable per a la difusió dels valors naturals i culturals dels paisatges entre un públic sensible a la importància de la conservació del patrimoni socioambiental d'Andorra, que, igual que la tasca acadèmica de la Universitat, transcendeix la comunitat educativa per arribar al conjunt de la societat.

F. Javier Gómez
Centre Andorra Sostenible

